

Region Västmanlands yttrande över SOU 2019:63 Mer Biogas! För ett hållbart Sverige

Region Västmanland har mottagit SOU 2019:63 Mer biogas! För ett hållbart Sverige, Betänkande av Biogasmarknadsutredningen, Regeringskansliets diarienummer I2019/03474/E.

I SOU 2019:63 anges:

Biogasmarknadsutredningens uppdrag har varit att kartlägga hur biogasens nytta som resurs kan tas till vara på bästa sätt och ge förslag på hur biogas kan ges konkurrenskraftiga villkor genom långsiktigt stabila spelregler. Utredaren ska analysera biogasens roll och konkurrensförutsättningar utifrån bl.a. de nya energi- och klimatpolitiska målen, den ökade integreringen av biogasmarknaden i EU samt utvecklingen mot mer förnybar energi i transportsektorn. Syftet är att biogas ska kunna bidra till att nå Sveriges energi- och klimatpolitiska mål på ett kostnadseffektivt sätt, samtidigt som hänsyn tas till värdet av de nyttor som produktion av biogas bidrar med för att nå andra samhällsmål.

Region Västmanlands yttrande

Region Västmanland yttrande avgränsas till det regionala utvecklingsperspektivet, behovet av drivmedel till kollektivtrafiken och övriga tjänstefordon (det sistnämnda är till största vikt utifrån robusthetsperspektiv). Kollektivtrafikförvaltningen, Svealandstrafiken och verksamheten Hållbarhet har läst betänkandet och deltagit i arbetet i förslag till yttrande. (Svealandstrafiken AB har läst hela betänkandet och Hållbarhet har läst

Regionalt utvecklingsperspektiv

Region Västmanland ser angeläget på behovet att skapa långsiktiga konkurrensförutsättningar för biogas genom att implementera föreslagna styrmedel. Utöver de samhällsnyttor som beskrivs i betänkandet framhåller Region Västmanland att betänkandets förslag är viktiga utifrån ett regionalt perspektiv.

I "Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel, Västmanlands län, rapport 2020:02" anges flertal miljö- och samhällsmål där biogas presterar mycket bra i måluppfyllelse jämfört med andra förnyelsebara drivmedel. Målen där biogas presterar mycket bra är:

- Nationella miljömål:
 - Begränsad klimatpåverkan
 - Frisk luft
 - God bebyggd miljö.
- Samhällsmål:
 - Försörjningstrygghet/Krisberedskap/Stärkt totalförsvär
 - Omställning till cirkulär och biobaserad ekonomi
 - Regional tillväxt och sysselsättning
 - Landsbygdsutveckling
 - Ökad livsmedelsproduktion
 - Anständiga arbetslivsvillkor

För att nå målpuppfyllelse i ovanstående mål är införande av långsiktiga styrmedel angeläget och att det sker brådskanie för att inte tappa produktionskapacitet.

Utöver ovanstående mål så ser Region Västmanland att biogasen spelar en angörande roll för följande styrdokument och målpuppfyllelse i olika grad:

- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Klimatstrategi för Västmanlands län (Rapport 2019:08)
- Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel
- Regional utvecklingsstrategi 2030 (planeras att antas i april 2020)
- Regionplan med budget 2020-2022
- Region Västmanlands hållbarhetsstrategi 2020-2030
- Region Västmanlands miljöprogram 2018-2022

Synpunkter från Kollektivtrafikmyndigheten

Kollektivtrafikmyndigheten Region Västmanland är beroende av stabil biogasproduktion, i nuläget kör fordonsparken på 93,5 % på biogas, 2,5 % på el och 4 % på HVO.

Elektrifiering och andra biogasdrivmedel och ett transporteffektivt samhälle kommer vara viktiga faktorer för att minska sektorns klimatpåverkan. Stadsbusstrafiken i Västerås kommun kommer med tiden att gå mot allt större inslag av eldrift, detta för att reducera energianvändningen samt minska buller och utsläpp i stadsmiljön. För Kollektivtrafikmyndigheten som beställare av kollektivtrafik är biogasdrift en långsiktig satsning när det gäller såväl kravställning av fordon som utveckling av depåer och tillhörande infrastruktur. Kollektivtrafikmyndigheten ser därför positivt på åtgärder som styr mot ökad biogasproduktion, vilket kan bidra till ökad leveranssäkerhet, utan behov av inbladning av fossil gas vilket stundtals varit fallet tidigare. För långsiktig prioritering är det också centralt att beslut kring biogasproduktion, inklusive ekonomiska förutsättningar och regelverk, är stabila över tid för att Region Västmanland ska kunna skapa så goda förutsättningar som möjligt för en hållbar kollektivtrafik i Västmanland.

Synpunkter från Svealandstrafiken AB (som ägs av både Region Västmanland och Region Örebro län)

För att öka hållbarheten av kollektivtransport sker nu en övergång från biogasbussar till elbussar för alla stadstrafik. Med elektrifiering av stadstrafiken ska samhällsnyttan av kollektivtrafiken öka på följande områdena: 1) Högre energieffektivitet; 2) Förnybar el kliv för klimatansvaret; 3) Tystare och utsläppsfria bussar - minskade problem med buller och luftkvalitet; 4) Tystare bussar möjliggör också en framtida förtätning av bebyggelsen och 5) Förbättrat arbetsmiljön för förarna och åkkomforten för våra resenärer.

Vårt biogasbehov kommer därför att minska betydligt kommande 10 år när vi ska ersätta biogas stadsbussar för elektrifierade bussar. Räckvidd för elbussar blir stegvist bättre tack vara batterier med större kapacitet och kanske även med elbussar med vätgas som energibärare.

Det innebär att marknadspotentialen för biogas enligt vår bedömning ska förskjutas från personbilar och kollektivtransport bussar till en större marknad för flytande biogas för lastbilar och fartyg. Det finns ett stort potential för mer biogasproduktion i Sverige. Därför anser vi att det är bra att utredningen föreslår mål för produktion av biogas och vill kombinera produktionsstöd med lån och garantier, även för förädling genom uppgradering och förvätskning.

Det nämns att Styrmedelpaketet även ska omfatta "Premie för produktion av biogas och andra förnybara gaser med ny teknik." Det är inte tydligt hur det ska inkluderas i föreslagna förordning och om det ska omfatta vätgas.

En större roll för vätgas som energibärare för elektrifierat transport med bränslecellsfordon är inte tillräckligt utarbetat i utredningen, trots att tekniken redan finns på marknaden och dessutom är utpekad i EU:s direktiv för alternativa bränslen. Batteridrivna elfordon och vätgas-bränslecellsfordon ligger ständigt på första och andra plats i fordonstillverkarens innovationsinvesteringar – biogasfordon finns inte med på prioritetlistan av fordonstillverkare.

Betydelsen av elektrobränslen och power-to-gas tekniken har också inte utarbetats nämnvärt i utredningen. El, vätgas och metan (biogas) är omvandlingsbara till och från varandra och borde ses som ett flexibelt och mer framtidssäkra integrerat system i utredningen. Att investera i biogasproduktion blir då aldrig en bortkastat investering, för man kan då omvandla biogas till el eller vätgas om biogasbehovet skulle minskas över tid.

Region Västmanlands fordonsflotta för tjänstefordon

Region Västmanlands styrdokument om leasing av fordon för tjänsteresor anger el- och gasfordon i första hand. Då nätkapaciteten är begränsad vid sjukhusområden i Västmanland är övergången till rena elfordon begränsad och ser att den interna fordonsflottan kommer att utgöras av olika förnyelsebara drivmedel där biogas är en viktig del. Utifrån ett robusthetsperspektiv för att upprätthålla samhällstjänster samt att nå miljömål är det viktigt att biogasproduktionen säkras.

Styrmedlens utformning och nivå

Region Västmanland framhåller att stödpremierna som föreslås i betänkandet måste vara tillräckligt höga för att uppnå syftet med styrmedlen och om stödpremierna inte är tillräckligt höga (om så framkommer i remissförfarandet) bör de utformas i samverkan med branschen där olika aktörer både stora och mindre aktörer i produktionskedjan involveras. Om styrmedlen inte är tillräckligt höga finns risk att importerad biogas med redan långsiktiga säkrade styrmedel konkurrerar ut svensk biogas. På sikt kommer sannolikt industri och sjöfart efterfråga flytande biogas i större utsträckning och då flytande biogas kan fraktas längre än gasformigt kan andra länders efterfrågan minska möjligheten till importerad biogas. Sverige måste därför säkra långsiktiga styrmedel för att säkra Sveriges tillgång till biogas.

Sammanfattningsvis

Region Västmanland ser angeläget på behovet att skapa långsiktiga konkurrensförutsättningar för biogas och anser att det är bra att utredningen föreslår mål för produktion av biogas och vill kombinera produktionsstöd med lån och garantier, även för förädling genom uppgradering och förvätskning. Stödpaketet med produktionsstöd bör vara på plats redan från starten av 2021 för att minska risken att befintlig produktion minskar.

Det nämns att styrmedelpaketet även ska omfatta ”Premie för produktion av biogas och andra förnybara gaser med ny teknik.” Det är inte tydligt hur det ska inkluderas i föreslagna förordning och om det ska omfatta vätgas.

En större roll för vätgas som energibärare för elektrifierat transport med bränslecellsfordon är inte tillräckligt utarbetat i utredningen, trots att tekniken redan finns på marknaden och dessutom är utpekad i EU:s direktiv för alternativa bränslen.

Regionen betonar att styrmedlens utformning måste utformas så att de uppfyller betänkandets syfte. Om styrmedlen inte är tillräckligt höga kan de inte säkerställa en långsiktig biogasproduktion i Sverige.

Yttrandet behandlas i regionstyrelsen 2020-04-28.

FÖR REGION VÄSTMANLAND

Denise Norström
Regionstyrelsens ordförande

Anders Åhlund
Regiondirektör